

тривалості теплого сезону, що в підсумку розширює можливості культивування пепіно навіть у регіонах із коротким літнім періодом [3].

Попри те, що накопичений в Україні практичний досвід культивування пепіно наразі є досить обмеженим за обсягом, його поєднання з апробованими у світовій агрономічній практиці технологічними рішеннями дозволяє розглядати цю культуру як таку, що має реальний потенціал для більш широкого впровадження – як в умовах промислового тепличного виробництва, так і в аматорському городництві та кімнатній культурі. Реалізація цього потенціалу, однак, потребує проведення подальших сортовипробувань, а також адаптації технологічних параметрів вирощування до особливостей конкретних агрокліматичних зон країни.

Список використаних джерел

1. Малопоширені культури закритого ґрунту: монографія / І. Л. Гаврись, С. А. Вдовенко, О. В. Шеметун, В. Б. Кутовенко; Вінницький нац. аграр. ун-т. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2021. 256 с.
2. Малопоширені овочеві рослини та гриби : навчальний посібник / О. Ф. Ципа, О. Ю. Хареба, З. І. Ковтунюк, І. О. Бандура. 2-е вид., допов. і перероб. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2024. С. 182–246.
3. Mutua C., Ogwen O., Gesimba R. M. Effect of NPK Fertilizer Rates on Growth and Yield of Field and Greenhouse Grown Pepino Melon (*Solanum muricatum* Aiton). *Journal of Horticulture and Plant Research*. 2021. Vol. 13. P. 10–23. DOI: 10.18052/www.scipress.com/JHPR.13.10.
4. Oczan M. M., Arslan O. Bioactive and some nutritional characteristics of pepino (*Solanum muricatum* Aiton) fruit, *J. Agricul. Sci. Technol.* №1. 2011. P. 133-137.
5. Prohens J., Ruiz J. J., Nuez F. The pepino (*Solanum muricatum*, Solanaceae): A "new" crop with a history. *Economic Botany*. 1996. Vol. 50. P. 355–368.
6. Yalcin H. Effect of ripening period on composition of pepino (*Solanum muricatum*) fruit grown in Turkey. *African Journal of Biotechnology*. 2010. Vol. 9(25). P. 3901–3906.

Баган Алла Василівна

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID 0000-0001-8851-5081

Рощепа Даніїл Олександрович

Полтавський державний аграрний університет

М. Полтава

DOI

МАВРИТАНСЬКИЙ ГАЗОН ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ТРАДИЦІЙНИМ ГАЗОННИМ ПОКРИТТЯМ

У сучасній ландшафтній архітектурі та садово-парковому господарстві концепція ідеального газону зазнає кардинальних трансформацій. Протягом

століть еталоном вважався класичний партерний газон – низькоскошений, монохромний та бездоганно рівний, що символізував абсолютний контроль людини над природою. Проте, сьогодні, в епоху глобальних кліматичних змін та стрімкої урбанізації, цей підхід є екологічно та економічно нежиттєздатним. Новою альтернативою класичним «зеленим килимам» стає мавританський газон – квітучі луки, що формуються як жива мікроекосистема, де флора і фауна взаємодіють у гармонії, повертаючи природний баланс у міські пейзажі. Основною метою цього дослідження є аналіз ботанічних характеристик, сфер застосування, практичності та економічної ефективності створення мавританського газону як стійкої альтернативи звичним газонним покриттям [1].

Склад і ботанічні особливості є основою для створення довговічного мавританського газону, який потребує правильного підбору фітоматриці. Оптимальне співвідношення для стабільності фітоценозу становить приблизно 80-90% вузьколистих низькорослих злакових трав (костриця червона, мітлиця тонка, райграс пасовищний) і 10-20% насіння дводольних квітучих рослин. Для відкритих сонячних ділянок традиційно використовують дикий мак, синю волошку, льон великоквітковий та нігеллу. Однак, при озелененні складних затінених зон (під кронами дерев) критично важливо інтегрувати тіньовитривалі види: немофілу, барвінок, стокротки, а зі злаків – кострицю овечу та щучник дернистий [2, 5].

Сфери використання мавританського газону охоплюють найрізноманітніші типи просторів: від урбаністичного озеленення (відкриті простори парків, транспортні розв'язки, узбіччя) до масштабних екологічних проєктів з рекультивації деградованих ґрунтів і ревіталізації промислових зон. На відміну від трав із стриженою кореневою системою, багаторівневе різнотрав'я ефективніше затримує дрібнодисперсний пил, знижує температуру поверхні ґрунту під час літньої спеки та надійно запобігає вітровій і водній ерозії [4, 7].

Практичність в експлуатації мавританського газону полягає, насамперед, у мінімізації втручання людини в екосистему. Такі луки, зазвичай, скошують лише 1-2 рази на рік (наприкінці літа або на початку осені), що дозволяє рослинам відцвісти, «скинути» насіння та забезпечити природне відновлення популяції. Глибока коренева система робить такий газон стійким до посухи. Водночас, існують об'єктивні обмеження: квітучі луки мають вкрай низьку стійкість до витоптування, тому не підходять для зон активного рекреаційного навантаження, а боротьба з бур'янами ускладнюється через неможливість застосування суцільних або вибіркових гербіцидів [3].

Економічна доцільність (економність) впровадження квітучих лук дозволяє радикально оптимізувати муніципальні бюджети на утримання територій. Відмова від щотижневого косіння вивільняє значні кошти, скорочуючи витрати на паливо, електроенергію, амортизацію техніки та оплату праці на 30-50%. Крім того, класичний газон в умовах літньої спеки потребує інтенсивного поливу (15-25 літрів води на квадратний метр щотижня), тоді як мавританський газон вимагає зволоження переважно лише на етапі проростання насіння [4, 6].

Особливу увагу слід приділити агротехнічним аспектам створення мавританських газонів. Для успішного формування фітоценозу необхідно ретельно підготувати ґрунт, включаючи глибоке видалення кореневищних бур'янів, таких як пирій повзучий, адже після сходів хімічна боротьба з бур'янами стає неможливою. Найкраще сіяти такі газони весною (кінець квітня - початок травня) або під зиму (листопад), що дозволяє природно стратифікувати насіння багаторічних квітів. Норма висіву становить приблизно 1-2 кг на 100 м², що значно менше, ніж у класичних злакових газонах. Бідні ґрунти насправді сприяють кращому розвитку різнотрав'я, оскільки надмірний вміст азотних добрив стимулює надмірний ріст злаків, які потім можуть витіснити квітучі рослини.

Подальше майбутнє та глобальні перспективи міського озеленення неминуче пов'язані із переходом на нові екологічні стандарти. Європейські кліматичні директиви стимулюють заміну стерильних зелених площ на природні фітоценози. Багатовидові луки значно краще пом'якшують ефект "міського теплового острова" та працюють як природні фільтри-губки, ефективно затримуючи та очищаючи зливові води [7].

Таким чином, створення мавританських газонів є не лише модною тенденцією в ландшафтному дизайні, а й науково-обґрунтованим засобом для сталого розвитку міських територій. Таке покриття успішно поєднує високу декоративність з екологічною відповідальністю та економічною ефективністю. Хоч квітучі луки не можуть замінити спортивні покриття, вони є невід'ємним рішенням для екологічного озеленення парків, схилів та транзитних зон. Перехід до різноманітних фітоценозів забезпечує створення стійких, саморегульованих мікроекосистем, пристосованих до сучасних викликів змін клімату.

Список використаних джерел

1. Баган А.В. Особливості використання мавританських газонів у ландшафтному дизайні. *Актуальні напрями та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (25 травня 2026 року, м. Полтава). / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2026. С. 84-86.
2. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Львів: Світ, 2001. 454 с.
3. Bretzel F. et al. Wildflowers: From conserving biodiversity to urban greening - A review. *Urban Forestry & Urban Greening*. 2016. Vol. 20. P. 428-436.
4. Chollet S. et al. From urban lawns to urban meadows: Reduction of mowing frequency increases plant and invertebrate diversity while decreasing management cost. *Urban Forestry & Urban Greening*. 2018. Vol. 29. P. 167-174.
5. Garbuzov M., Ratnieks F.L. Quantifying variation among garden plants in attractiveness to bees and other flower-visiting insects. *Functional Ecology*. 2014. Vol. 28, № 2. P. 364-374.
6. Ignatieva M., Hedblom M. An alternative urban green carpet. *Science*. 2018. Vol. 362, № 6411. P. 148-149.

7. Norton B.A. et al. Urban meadows as an alternative to short mown grassland: effects of composition and height on biodiversity. *Ecological Applications*. 2019. Vol. 29, № 6. P. 19-46.

Марініч Любов Григорівна

канд. с.-г. наук

ORCID ID: 0000-0002-0073-9433

Полтавський державний аграрний університет

Бойко Борислав Вікторович

здобувач СВО Магістр

Полтавський державний аграрний університет

Біловод Іван Вікторович

здобувач СВО Магістр

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

DOI

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ЗМІНИ КЛІМАТУ

Пшениця озима є однією з основних зернових культур і має важливе продовольче, кормове та економічне значення. Її врожайність формується під впливом генетичних особливостей сорту, агротехнічних заходів, ґрунтових умов і погодних факторів. У сучасних умовах традиційна технологія вирощування потребує коригування через зміни температурного режиму та характеру опадів.

Основними проявами зміни клімату є підвищення температури повітря, скорочення тривалості стійкого снігового покриву, нестабільність зимового періоду, раннє відновлення весняної вегетації, збільшення тривалості посушливих періодів і частіші хвилі спеки. Ці явища можуть як позитивно, так і негативно впливати на пшеницю озиму. Наприклад, триваліший осінній період сприяє кращому розвитку кореневої системи, але за надмірно високих температур рослини переростають, витрачають запаси поживних речовин і втрачають стійкість до несприятливих умов.

Для нормального росту пшениці озимої важливе поєднання достатньої кількості вологи та помірних температур у період осінньої вегетації. За оптимальних умов рослини формують 2-4 пагони, добре розвинену кореневу систему та накопичують необхідну кількість цукрів, які забезпечують морозостійкість. Однак потепління восени може призводити до затягування вегетації. У результаті рослини переростають, утворюють надмірну вегетативну масу, пізніше проходять загартовування та гірше переносять різкі зниження температури.

Теплі зими також створюють небезпеку для посівів. Періоди відлиг можуть спричинити відновлення вегетації, після чого навіть нетривалі морози пошкоджують загартовані рослини. За відсутності снігового покриву можливе